วิจารณ์หนังสือ

Teaching English to Speakers of Other Languages โดย เบ็ตตี วอลเลซ รอบิเน็ต (Betty Wallace Robinet) University of Minnesota Press. Minneapolis and McGraw-Hill International Book Company. New York, 1979.

ระหว่างที่อ่านหนังสือเล่มนี้ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นตลอดเวลา คืออยากได้มาไว้ (ใน) ครอบครอง หนังสือเล่มนี้ไม่เพียงแต่อธิบายวิธีการสอนภาษาอังกฤษอย่างละเอียดและเหมาะสม แต่ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาอังกฤษด้วย ผู้อ่านจะได้รับทั้งความรู้ทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับภาษาอังกฤษและความรู้เกี่ยวกับศิลปะและวิธีการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ จากการวิเคราะห์ และอุปสรรคในการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังได้รับคำแนะนำที่มีประโยชน์ และที่นำไปใช้ได้ในห้องเรียน หนังสือนี้จะช่วยพัฒนาความรู้ให้กับผู้อ่าน และแนะเทคนิคการสอนที่จะช่วยให้ผู้สอนอธิบายสิ่งที่ยากให้นักเรียนเข้าใจโดยง่าย ซึ่งมีประโยชน์มาก

หนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็นสองตอน

ตอนแรกว่าด้วยเนื้อหาของภาษาอังกฤษแบ่งออกเป็นสามบทได้แก่ บทแรกว่าด้วยเรื่องไวยากรณ์ (Grammatical System) บทที่สองเรื่องเสียง (Sound System) และบทที่สามเรื่องศัพท์ (Vocabulary System) ผู้เขียนอธิบายถึงหลักภาษาอังกฤษโดยวิธีการศึกษาทางภาษาศาสตร์ ดังนั้นอาจจะมีศัพท์เฉพาะหรือวิธีการวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์ที่เป็นปัญหาสำหรับผู้ที่ไม่คุ้นเคยกับวิชานี้อยู่บ้าง แต่ผู้เขียนใช้ภาษาเข้าใจง่าย อธิบายข้อความอย่างแจ่มแจ้ง ช่วยให้ผู้อ่านที่ไม่สันทัดในเชิงนี้ทำความเข้าใจตามได้ง่าย และได้ประโยชน์จากการอ่านมากขึ้น เพราะได้เรียนรู้ภาษาในอีกลักษณะหนึ่งที่ผิดไปจากแบบดั้งเดิม (traditional) ที่เราเคยชินกันอยู่ เปรียบเหมือนกับการมองของสิ่งเดียวกันนั้น จากหลายๆ ด้านย่อมรู้จักของสิ่งนั้นได้ดีกว่าการมองด้านเดียวฉันใดก็ฉันนั้น

ถึงแม้ช่วงแรกของหนังสือเล่มนี้จะเน้นหนักในเรื่องความรู้เกี่ยวกับภาษาอังกฤษ แต่ก็มีเทคนิคการสอนแทรกอยู่หลายประการซึ่งล้วนแต่มีประโยชน์สำหรับครูไทย เช่น ถ้าผู้เรียนมีปัญหาในการอ่านประโยคยาก ๆ เนื่องจากโครงสร้างของประโยคซับซ้อน รอบิเน็ต แนะนำวิธีสอนให้นักเรียนเข้าใจง่ายขึ้น โดยสอนให้ถอดสังกรประโยค (complex sentence) ออกเป็นเอกรรถประโยค (simple sentence) หลาย ๆ ประโยคหรือทำความเข้าใจกับประโยคซับซ้อนนั้นโดยการตั้งคำถามหลาย ๆ คำถาม ตัวอย่างเช่น

การถอดประโยค

The math teacher with red hair laughed at the joke which was told by a young man in her class that she had always considered very shy.

ถอดเป็นเอกรรถประโยคที่มีประธานกริยาได้ดังนี้

The teacher laughed at the joke.

The teacher teaches math.

The teacher has red hair.

The man told a joke.

The man is young.

The man is in her class.

She has always considered IT[1].

IT = **The man is very shy.**

(หน้า 20)

สำหรับวิธีการถอดประโยคโดยการตั้งคำถาม จะถามด้วยคำถามประเภท yes/no หรือประเภทอื่น ๆ ก็ได้ เช่น ถ้าถามด้วย Wh–Question จะได้ประโยคดังต่อไปนี้

Who laughed ?

The teacher laughed.

What does she teach ?

She teaches math.

(หน้า 22)

---

[1] IT ในที่นี้เป็น Underlying Structue ของประโยคที่ปรากฏ

บทที่ว่าด้วยเรื่องเสียงเป็นบทที่รอบิเน็ตเขียนถึงอย่างละเอียด เธอได้กล่าวไว้ในบทนำว่าเป็นสาขาที่เธอสนใจและได้ทุ่มเทเวลาให้ ข้อเขียนของเธอมิได้ทำให้ผู้อ่านผิดหวังแม้แต่น้อย ผู้อ่านได้ความรู้ทั้งทางสัทศาสตร์ (phonology) และ วิชาที่ว่าด้วยการออกเสียง (pronunciation) และสิ่งที่มีประโยชน์ที่สุดคือเทคนิคการสอนการออกเสียง เช่นการที่มีเสียงยาก ๆ ที่นักเรียนไทยประสบปัญหาออกเสียงไม่ได้ และครูผู้สอนก็ไม่สามารถจะอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจได้ว่าควรจะทำอย่างไร รอบิเน็ต ช่วยคลี่คลายปัญหาเหล่านี้ โดยแนะนำวิธีสอน ซึ่งถ้านำไปใช้ผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจและทำตามได้อย่างง่ายดาย

ตัวอย่างเช่นการออกเสียง /ข/ รอบิเน็ต แนะให้ออกเสียง /อ/ (คล้ายสระ "ไ" ของไทย) ก่อนและในขณะที่เปล่งเสียง อา.... ให้กระดกลิ้นขึ้นจนเกือบแตะเพดาน วิธีนี้ผู้เรียนจะออกเสียง /ข/ ได้อย่างถูกต้อง และด้วยวิธีที่ง่ายแก่การเข้าใจ

ในบทที่ว่าด้วยคำศัพท์ รอบิเน็ตอธิบายถึงความหมายจากประสบการณ์ (experimental meaning) ซึ่งนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการตีความหมายภาษาอังกฤษที่ใช้ แต่คนทั่วไปมักจะคิดไปไม่ถึงหรือลืมคิดถึงความหมายซึ่งเกิดจากองค์ประกอบนี้ มีการ์ตูนประกอบชื่อ "Hi and Lois" ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการใช้สำนวน (idioms) และสะแลง (slang) ในการสนทนาที่ทำให้ผู้ฟังคนหนึ่งซึ่งมีประสบการณ์ต่างออกไปเข้าใจผิดไปได้มากมาย (หนังสือเล่มนี้มีการ์ตูนแทรกอยู่หลายรูป ล้วนแต่ขำขันและช่วยให้จดจำข้อความที่อ่านได้แม่นยำขึ้น

ช่วงที่สองของหนังสือเล่มนี้ก็น่าสนใจมาก มีเนื้อหาครอบคลุมทุกสิ่งที่ควรรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนสิ่งที่ครูจะต้องรู้ ต้องทำ ทั้งเวลาก่อนสอน กำลังสอน และเมื่อสอนเสร็จแล้ว ผู้สอนต้องสนใจศึกษาวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าทำอย่างไรจึงจะแก้ไขสภาพอันน่าเบื่อหน่ายในห้องเรียนได้ วิธีการใดที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการสอนวิชาต่าง ๆ กัน และการวัดผลอย่างมีประสิทธิภาพ บทที่สี่ถึงบทที่แปดครอบคลุมเรื่ององค์ประกอบเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษไว้อย่างครบถ้วน ไม่มีหัวข้อสำคัญใดเลยที่ถูกมองข้าม

ข้อที่น่านิยมอีกอย่างของหนังสือเล่มนี้คือ ผู้เขียนใช้ภาษาที่ชัดเจนเข้าใจง่าย อธิบายทฤษฎีภาษาศาสตร์ประยุกต์ได้อย่างแจ่มแจ้งและแนะแนวที่จะนำมาใช้ในการสอนได้เป็นอย่างดี

แบบฝึกหัดตัวอย่างที่แทรกอยู่ในบทต่าง ๆ ก็เป็นคู่มือแนะแนวในการสร้างแบบฝึกหัดได้ดีทีเดียว การเขียนตามคำบอก (dictation) ซึ่งเคยใช้ทดสอบการเขียนและการสะกดคำ นำมาใช้ในการสอน การฟัง (listening) เพื่อฝึกหัดและทดสอบการฟังเสียงที่ไม่ได้รับการลงเสียงหนัก (stressed) ข้อที่น่าเสียดายคือแบบฝึกหัดตัวอย่างมีน้อยเกินไป ถ้าบรรจุไว้ให้มากกว่านี้จะทำให้หนังสือเล่มนี้มีประโยชน์ยิ่งขึ้น ส่วนแบบฝึกหัดท้ายบทไม่ใช่แบบฝึกหัดตัวอย่าง แต่เป็นการทดสอบผู้อ่านว่าเข้าใจเนื้อหาที่อ่านเพียงใด ซึ่งวิธีนี้ช่วยในการทำความเข้าใจกับหนังสือเล่มนี้ได้มาก

หนังสือเล่มนี้ ไม่ใช่หนังสือที่ผู้เขียนตั้งใจจะให้เป็นตำราอ้างอิงทางวิชาการ แต่เหมาะที่จะเป็นคู่มือการสอนทั้งที่สอนตัวครูเองและสอนลูกศิษย์ เป็นหนังสือที่ควรจะวางไว้ใกล้มือสำหรับอ่านทบทวนเมื่อต้องการความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นคำตอบสำหรับคำถามทั้งยากและง่าย ซึ่งผุดขึ้นในใจของผู้ที่เรียกตนเองว่า "ครู" ทุกคน เป็นที่ปรึกษา เป็นขุมปัญญาที่ครูทุกท่านควรจะหามาไว้ใกล้ตัว

ทอรุ้ง จรุงกิจอนันต์